

حقایق علمی و رویکرد صنعتی در قرآن کریم

قسمت اول

مهناز رحیم پور

خداوند متعال به واسطه رحمت بی‌منتهاش همه موجودات را بر طبق اصل هدایت عامه به کمال مطلوبشان می‌رساند. در این میان انسان موجودی است که علاوه بر هدایت عامه از هدایت دیگری که به هدایت تشریحی تعبیر می‌شود برخوردار است.

ارسال پیامبران و نزول کتب آسمانی در پاسخ به این اصل هدایتی می‌باشد. و پیامبران پل ارتباطی دنیا با جهان غیب می‌باشند.

کتب برجا مانده از پیامبران حاوی دستور العمل‌هایی است که با به کار بستن آنها انسان خود را آماده پذیرش جهان غیب می‌نماید. و دستورات و مطالب آنها حاوی مطالب اعتقادی، اخلاقی و فروعاتی از مسائل زندگی انسانها است. تا در پرتو اجرای آن فرامین زندگی معقول و مبتنی بر اصل انسانی داشته باشند. مشهورترین کتب آسمانی همچون تورات، انجیل و قرآن به عنوان نور و هدایت و خارج کننده انسانها از تاریکی‌ها به روشنایی جهان علم و دانایی تعبیر شده‌اند.

اما قرآن در بین کتب آسمانی از جایگاه منحصر به فردی برخوردار است. و هیچ یک از کتب مقدس همانند قرآن با علم و یافته‌های مسلم آن مطابقت ندارد.

قرآن علاوه بر اشارات علمی، تلویحاً به برخی از فنون و صنایع رایج در زندگی انسانها اشاره نیز می‌نماید.

- آیا ما حق داریم آیات قرآن را با مسائل مختلف علوم طبیعی و اکتشافات علمی تطبیق دهیم؟

- نظرات مختلفی در میان دانشمندان اسلامی وجود دارد مبنی بر اینکه تا حدودی می‌توان آیات قرآن را بر مسائل علوم طبیعی تطبیق کرد:

«مشروط بر اینکه دو اصل مهم رعایت گردد: نخست اینکه مسائلی از علوم طبیعی انتخاب شود

که صد در صد ثابت و قطعی و حتمی است اما باید از رفتن به سراغ فرضیه‌ها اجتناب شود. دیگر آنکه، دلالت آیات قرآن بر آنها کاملاً روشن و طبق قواعد ادبی در استنباط معانی از ظواهر الفاظ قابل اعتماد باشد و نیازی به توجیه و تفسیرهای مخالف ظاهر پیدا نکند»^۱

قرآن پژوه مسیحی مذهب فرانسوی «بوریس بوکای» در کتاب خود به نام «مقایسه‌ای میان تورات و انجیل، قرآن و علم» در این خصوص بیان می‌دارد: من بدون هیچگونه پیش داوری و با واقع بینی تمام، بررسی وحی قرآنی را با جستجوی درجه سازگاری آن با داده‌های دانش نوین، آغاز کردم. از طریق ترجمه‌ها می‌دانستم که قرآن هرگونه پدیده

طبیعی را متذکر می‌گردد، لیکن اطلاع مختصری از آن داشتم. با بررسی بسیار دقیق متن عمومی، صورتی از آنها تهیه کردم و در پایان برایم روشن شد که قرآن هیچ مطلبی که از نظر علمی عصر جدید، انتقاد پذیر باشد ندارد»^۲.

آیات متعددی در قرآن وجود دارد که جزئیات عالم هستی پرداخته و اطلاعات علمی خاصی درباره آنها بیان داشته است. برای تفهیم بیشتر شاهد مثال هایی از آیات قرآن می‌آوریم که در آن به جزئیات حقایق علمی اشاره و یا توجه شده است، سپس به برخی از فنون و صنایع که در قرآن تلویحاً به آنها اشاره شده می‌پردازیم:

الف) قرآن و حقایق قطعی علمی

- عدم خلل در آسمانها و زیور بودن ستارگان برای آن

﴿أفلم ينظروا الى السماء فوقهم كيف بنيناها وزيناها ومالها من فروج﴾ (سوره ق، آیه ۶)؛ «مگر به آسمان بالای سرشان نگریسته اند که چگونه آن را ساخته و زینتش داده ایم و برای آن هیچ گونه شکافتگی نیست».

- خلقت آسمان، بدون ستون

﴿خلق السموات بغير عمد ترونها...﴾ (سوره لقمان، آیه ۱۰)

«آسمانها را بی هیچ ستونی که آن را بیند خلق کرد...»

- گرانش و نظم حرکت ماه و خورشید

﴿وسخر لكم الشمس والقمر دائبين وسخر لكم الليل والنهار﴾ (سوره ابراهیم، آیه ۳۳) و... سخر

الشمس و القمر كلَّ يجرى لاجل مسمّى... ﴿سوره زمر، آیه ۵﴾

- وجود مدار مخصوصی برای خورشید ماه

﴿لا الشمس ينبغي لها ان تدرك القمر ولا الليل سابق النهار و كل في فلک يسبحون﴾ (سوره یس، آیه ۴۰)؛ «نه خورشید را سزد که به ماه رسد، و نه شب بر روز پیشی جوید، و هر کدام در سپهری شناورند.»

- تکامل جهان و حرکت کل منظومه شمسی

﴿والشمس تجرى لمستقر لها ذلك تقدير العزيز

العليم﴾ (سوره یس، آیه ۳۸)؛ «و خورشید به [سوی] قرارگاه ویژه خود روان است. تقدیر آن عزیز دانا این است.»

- انبساط جهان

﴿والسما ببناءها بأيد و انا لموسعون﴾ (سوره ذاریات، آیه ۴۷)؛ «آسمان را به قدرت خود برافراشتیم، و بی گمان، ما [آسمان] گسترديم.»

- تعدد جهانها

﴿تبارك الذي جعل في السماء بروجا و جعل فيها سراجاً و قمراً منيراً﴾ (سوره فرقان، آیه ۶۱)؛ «[فرخنده و] بزرگوار است آن کسی که در آسمان بر جهانی نهاد، و در آن، چراغ و ماه نور بخشی قرار داد.»

- حرکت زمین و بستر زندگی

﴿الذي جعل لكم الارض مهذا و سلك لكم فيها سبلا و انزل من السماء ماء فاخرجنا به ازواجاً من نبات شتى﴾ (سوره طه، آیه ۵۳)؛ «همان کسی که زمین را برایتان گهواره ای ساخت، و برای شما در آن، راهها ترسیم کرد و از آسمان آبی فرود آورد، پس به وسیله آن رستنیهای گوناگون، جفت جفت بیرون آوردیم.»

- بیان اکوسیستم آب رسانی در دنیا

﴿ونزلنا من السماء ماءً مبارکاً فانبتنا به جنات و حب الحصيد﴾ (سوره ق، آیه ۹)؛ «و از آسمان، آبی پر برکت فرود آوردیم، پس بدان [وسیله] باغها و دانه های درو کردنی رویانیدیم.»

﴿رزقاً للعباد و احینا به بلدة میناً کذلک الخروج﴾ (سوره ق، آیه ۱۱)؛ «[اینها همه] برای روزی بندگان (من) است، و با آن [آب] سرزمین مرده ای را زنده گردانیدیم؛ رستاخیز [نیز] چنین است.»

بادها، عامل باروری ابرها

﴿والله الذي ارسل الرياح فتنیر سحاباً فسقناه الی بلد میت فاحیننا به الارض بعد موتها کذلک

الشُّور ﴿سوره فاطر، آیه ۹﴾؛ «و خدا همان کسی است که
بادها را روانه می کند، پس [بادها] ابری را بر می انگیزند،
و [ما] آن را به سوی سرزمینی مرده راندیم. و آن زمین بدان
[وسیله] پس از مرگش زندگی بخشیدیم، رستاخیز [نیز]
چنین است».

- اثر ارتفاع بر تنفس

﴿... ومن یردان یضله یجعل صدره ضیقاً حرجاً کائماً

یصعد فی السماء...﴾ (سوره انعام، آیه ۱۲۵)؛ «هر که را بخواهد گمراه
کند، دلش را سخت تنگ می گرداند؛ چنان که گویی به زحمت در
آسمان بالا می رود...»

- الکتروسیته جوئی

﴿هو الذی یریکم البرق خوفاً وطمعاً وینشیء السحاب الثقال﴾

(سوره رعد، آیه ۱۲)، «اوست کسی که برق را برای بیم و امید به شما می نمایاند، و ابرهای گرانبار را پدیدار
می کند».

﴿و یسیخ الرعد بحمده و الملائکه من خیفته و یرسل الصواعق فیصیب بها من یشاء...﴾ (سوره رعد، آیه
۱۳)؛ «رعد، به حمد او، و فرشتگان [جملگی] از بیمش تسبیح می گویند، و صاعقه ها را فرو می فرستد
و با آنها هر که را بخواهد، مورد اصابت قرار میدهد...» و (سوره نور، آیه ۴۳)

- پیدایش جهان

﴿...ان السماوات و الارض کانتا رتقاً ففتقناهما...﴾ (سوره انبیاء، آیه ۳)؛ «آسمانها و زمین هر دو به هم

پیوسته بودند. و ما آن دو را از هم جدا ساختیم».

- اتمسفر (فضای محافظ زمین)

﴿وجعلنا السماء سقفاً محفوظاً...﴾ (سوره انبیاء، آیه ۳۲)؛ «و آسمان را سقفی محفوظ قرار دادیم...».

ادامه دارد

۱. محمد هادی معرفت، تلخیص علوم قرآنی، فصل اعجاز قرآن؛ و گلستان قرآن، شماره ۱۵۲ سال ششم ۱۳۸۲، ص ۱۹ علی شمس
ناتری.

۲. کمیجانی، قرآن شناسی تطبیقی، انتشارات بین المللی الهدی، ۱۳۸۵ ش، ص ۱۵۱.